Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης

Τόμ. 2016, Αρ. 2

6ο Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ Π.Τ.Δ.Ε.
ΚΕΝΤΡΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΨΥΧΟΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

6^ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων
24-26 Ιουνίου 2016

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

ISSN: 2529-1157

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

~~Παπαδόπουλος~~ Ιωάννης

Πολυγρονοπούλου Σταυρούλα

~~Μπασιτάς~~ Αγγελική

ΙΟΥΝΙΟΣ 2016

Η συνεργασία ανάμεσα σε δασκάλους ειδικής αγωγής και γονείς παιδιών με βαριές αναπηρίες

Έλλη Σαμαρά

doi: [10.12681/edusc.1378](https://doi.org/10.12681/edusc.1378)

Βιβλιογραφική αναφορά:

Σαμαρά Έ. (2017). Η συνεργασία ανάμεσα σε δασκάλους ειδικής αγωγής και γονείς παιδιών με βαριές αναπηρίες. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, 2016(2), 1152–1167. <https://doi.org/10.12681/edusc.1378>

Η συνεργασία ανάμεσα σε δασκάλους ειδικής αγωγής και γονείς παιδιών με βαριές αναπηρίες

Σαμαρά Έλλη, Διδάκτορας Ειδικής Αγωγής της Παιδαγωγικής Ακαδημίας

Χαϊδελβέργης

samaraelli@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η συνεργασία ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια μπορεί να αποτελέσει έναν ουσιαστικό παράγοντα της εκπαιδευτικής πραγματικότητας. Η ανάπτυξη μίας στενής συνεργασίας ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια αποτελεί στις μέρες μας βασικό στόχο της ειδικής αγωγής. Αυτή η συνεργασία θα πρέπει να οδηγεί στην ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών ανάμεσα σε γονείς και δασκάλους ειδικής αγωγής. Χαρακτηριστικά αυτής της συνεργασίας είναι η ενεργή συμμετοχή και των δύο πλευρών στις σημαντικές αποφάσεις που αφορούν την εκπαίδευση των παιδιών, η ισότητα και ο καταμερισμός των υποχρεώσεων και ευθυνών. Σκοπός της έρευνας είναι η αξιολόγηση της επικοινωνίας και συνεργασίας ανάμεσα σε γονείς παιδιών με βαριές αναπηρίες και δασκάλους ειδικής αγωγής. Στην προσπάθεια κατάθεσης νέων προτάσεων για την βελτίωση της σχολικής κατάστασης των παιδιών με βαριές αναπηρίες, εξετάζονται η ποιότητα και η συχνότητα της επικοινωνίας και των επαφών των δύο ομάδων. Καθώς οι γονείς γνωρίζουν καλύτερα τις προτιμήσεις, τις αδυναμίες και τις ικανότητες των παιδιών τους, οι συζητήσεις μαζί τους μπορούν να βοηθήσουν τους δασκάλους να συλλέξουν σημαντικές πληροφορίες για τους μαθητές, ώστε να μπορούν να βελτιώσουν το μάθημα και να τους εντάξουν στην σχολική καθημερινότητα πιο ομαλά. Για την συλλογή των δεδομένων η παρούσα έρευνα βασίστηκε στις δομημένες συνεντεύξεις 34 γονέων παιδιών με βαριές αναπηρίες και των αντίστοιχων 34 δασκάλων των παιδιών τους. Η έρευνα αφορούσε όλη την Ελλάδα και το δείγμα προερχόταν από 18 διαφορετικά σχολεία. Τα ευρήματα της έρευνας δείχνουν ότι η επικοινωνία ανάμεσα στους γονείς παιδιών με βαριές αναπηρίες και τους δασκάλους είναι αρκετά συχνή. Παρόλο που αυτό αποτελεί θετικό στοιχείο δεν επαρκεί, καθώς οι επαφές ανάμεσα στις δύο ομάδες δεν χαρακτηρίζονταν πάντα ως ουσιαστικές ή παραγωγικές. Επιπλέον, οι γονείς νιώθουν ότι δεν εισακούγονται και ότι δεν λαμβάνουν ανατροφοδότηση. Με βάση τα ευρήματα της έρευνας, οι γονείς παιδιών με βαριές αναπηρίες και οι δάσκαλοι ειδικής αγωγής θα πρέπει να επενδύσουν πιο ουσιαστικά και οργανωμένα στη μεταξύ τους

συνεργασία. Η εκπαίδευση αποτελεί μία διαρκή διαδικασία. Αυτό σημαίνει ότι η ειδική αγωγή θα πρέπει να πάρει πρωτοβουλίες για την υποστήριξη και εκπαίδευση των γονέων, ώστε να μπορέσουν οι γονείς να στηρίξουν τα παιδιά τους και το δύσκολο έργο των δασκάλων. Το σχολείο θα πρέπει να βελτιώσει τις παροχές που αφορούν την πληροφόρηση, την συμβουλευτική και την υποστήριξη των γονέων.

ΛΕΞΕΙΣ – ΚΛΕΙΔΙΑ

Δάσκαλοι ειδικής αγωγής, γονείς παιδιών με βαριές αναπηρίες, συνεργασία

ABSTRACT

Building partnerships between parents and educators could be a key element of today's education system. The development of strong relationships have been the ultimate goal of current special education since they could only lead to the sharing and exchange of knowledge and experience between parents and special educators. The benefits of parents and educators working together are that both sides can be actively engaged in the decision-making process regarding children's education, equality and allocation of duties and responsibilities. The purpose of this research is to evaluate the communication between parents of children with severe disabilities and special educators as well as whether these two parties can effectively work together. In an effort to make new suggestions for improving school conditions for children with severe disabilities, the quality and frequency of this communication are thoroughly examined. As parents have better knowledge of their children's preferences, weaknesses and abilities discussing with them about these matters may assist educators to collect essential information about the students, so as to improve teaching methods and enhance their smooth adaptation to the school environment. Data collection was based on structured interviews of 34 parents of children with severe disabilities and their corresponding 34 educators. The subject of this study was Greece and the samples were taken from 18 different schools. Although the findings of this study show that communication between parents of children with severe disabilities and teachers occurs on a regular basis, it cannot be considered a positive outcome, since all contacts between the two sides have not always been productive or substantial. Furthermore parents believe that they are not heard or provided with any feedback. Therefore both parents and special educators should be deeply invested in their partnership. Education is an ongoing process. Thus special education should take the initiative to first support and educate parents, so they in turn support their own children as well as the challenging task of the teachers. Schools should improve the provision of amenities that ensure the orientation, consultation and support of parents.

KEYWORDS

Special educators, parents of children with severe disabilities, partnership

Εισαγωγή

Σύμφωνα με την βιβλιογραφία, η συνεργασία ανάμεσα σε σχολείο και οικογένεια στην Ελλάδα δεν έχει αναπτυχθεί πλήρως. Συνήθως υπάρχουν μόνο τυπικές σχέσεις ανάμεσα στις δύο ομάδες, όπως για παράδειγμα η ενημέρωση των γονέων για την κατάσταση των παιδιών τους. Μόνο ένα μικρό ποσοστό των γονέων συμμετέχει σε όλες τις δραστηριότητες και αποφάσεις του σχολείου (βλ. Τσιμπιδάκη 2007, 131).

Οι γονείς έχουν τις περισσότερες γνώσεις όσον αφορά τις ανάγκες των παιδιών τους. Οι εμπειρίες και οι γνώσεις τους μπορούν να βοηθήσουν τους δασκάλους στο δύσκολο έργο τους (βλ. Seifert 2011, 201).

Η συνεργασία ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια μπορεί να αποτελέσει έναν ουσιαστικό παράγοντα της εκπαιδευτικής πραγματικότητας των μαθητών. Η συνεργασία αυτή θα πρέπει να οδηγεί στην ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών ανάμεσα στις δύο ομάδες. Χαρακτηριστικά της συνεργασίας πρέπει να είναι η ενεργή συμμετοχή και των δύο πλευρών στις σημαντικές αποφάσεις που αφορούν την εκπαίδευση των παιδιών, η ισότητα και ο καταμερισμός των υποχρεώσεων και ευθυνών (βλ. Τσιμπιδάκη 2007, 129- 131).

Η Seifert (2011) αναφέρει ότι οι γονείς από την συνεργασία τους με τους δασκάλους θέλουν:

- 1. να μπορούν να αναπτύξουν εμπιστοσύνη,*
 - 2. να αισθάνονται ευπρόσδεκτοι σαν συνομιλητές,*
 - 3. να αναγνωρίζονται οι εμπειρίες και οι ικανότητές τους,*
 - 4. να αποκτούν άποψη επί τω έργω,*
 - 5. να αναγνωρίζονται σαν ουσιαστικοί συνοδοί,*
 - 6. να υπάρχουν αρμόδια γραφεία για πληροφορίες αλλά και παράπονα,*
 - 7. να μπορούν να εκμεταλλεύονται ευκαιρίες για να πράξουν μαζί,*
 - 8. να ενημερώνονται έγκαιρα και διεξοδικά για αποφάσεις που πρέπει να ληφθούν,*
 - 9. να συμπεριλαμβάνονται στις συζητήσεις για τις νέες εξελίξεις στην ειδική αγωγή,*
 - 10. να ενημερώνονται τακτικά για τις τρέχουσες κοινωνικοπολιτικές εξελίξεις,*
 - 11. να τους εξηγούνται σωστά και αναλυτικά τα δικαιώματά τους για συμμετοχή και*
 - 12. να συμμετέχουν στο σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την εφαρμογή προγραμμάτων.*
- (Seifert 2011, 214)

Ακόμα και στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Ειδικής Αγωγής αναφέρεται ο ρόλος των γονέων, όπου παρουσιάζεται η συμμετοχή των γονέων στην εκπαιδευτική διαδικασία. Οι συζητήσεις με τους γονείς μπορούν να βοηθήσουν τους δασκάλους να συλλέξουν σημαντικές πληροφορίες για τους μαθητές, ώστε να μπορούν να βελτιώσουν το μάθημα. Αν γνωρίζουν οι δάσκαλοι ακόμα και συγκεκριμένες συνήθειες των μαθητών και είναι σε θέση να αντιληφθούν την μη λεκτική επικοινωνία τους, μπορούν να βοηθήσουν τους μαθητές να ενταχθούν πιο εύκολα και καλύτερα στην σχολική καθημερινότητα. Οι γονείς είναι οι μοναδικοί που γνωρίζουν καλύτερα τις προτιμήσεις, τις αδυναμίες και τις ικανότητες των παιδιών τους. Όπως αναφέρει και ο Klauß (2005), χρειάζεται περισσότερη συνεργασία, συνεννόηση και ξεκαθάρισμα, όταν και οι δύο πλευρές νοιάζονται για το ίδιο πράγμα, γιατί διαφορετικά προκύπτουν συγκρούσεις, που βλάπτουν τους ανθρώπους που χρειάζονται εκτεταμένη βοήθεια. Επιπλέον, οι γνώσεις και οι πληροφορίες των δασκάλων μπορούν να βοηθήσουν τους γονείς των μαθητών με βαριές αναπηρίες να προσφέρουν στα παιδιά τους μία καλύτερη και καταλληλότερη εκπαίδευση (βλ. Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών για Μαθητές με βαριές αναπηρίες 2004, 8).

Έρευνα- Αποτελέσματα

Στην έρευνα συμμετείχαν 34 δάσκαλοι ειδικής αγωγής και 34 γονείς παιδιών με βαριές αναπηρίες, που φοιτούν σε 18 σχολεία ειδικής αγωγής σε όλη την Ελλάδα. Ο τρόπος διεξαγωγής της έρευνας ήταν οι δομημένες συνεντεύξεις. Για να μπορούν να συγκριθούν οι απαντήσεις των δύο ομάδων, υπήρχε συσχετισμός ανάμεσα στους γονείς και τους δασκάλους ειδικής αγωγής, καθώς κάθε δάσκαλος που συμμετείχε στην έρευνα είχε ως μαθητή το παιδί κάθε γονιού που συμμετείχε στην παρούσα έρευνα.

Η παρούσα έρευνα θα προσπαθήσει να απαντήσει σε ερωτήσεις, όπως πως διαμορφώνεται η επαφή και η ανταλλαγή πληροφοριών ανάμεσα σε γονείς παιδιών με βαριές αναπηρίες και τους δασκάλους των παιδιών τους, λαμβάνοντας υπόψη την άποψη και των δύο πλευρών, με τι συχνότητα πραγματοποιείται και πως αξιολογείται από τους συμμετέχοντες στην έρευνα.

Τα τελευταία χρόνια έχει δοθεί έμφαση στη συνεργασία ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια, η οποία μπορεί να ωφελήσει την σχολική καθημερινότητα των μαθητών. Για το λόγο αυτό βρίσκονται στο επίκεντρο της παρούσας έρευνας

ερωτήσεις σχετικά με την ποιότητα και συχνότητα της επικοινωνίας ανάμεσα σε γονείς παιδιών με βαριές αναπηρίες και των δασκάλων τους και με τη σημασία αυτής της συνεργασίας.

Αρχικά ζητήθηκε από τους γονείς να αξιολογήσουν την συχνότητα και την ποιότητα της επικοινωνίας τους με τους δασκάλους των παιδιών τους.

Το 79,4% των γονέων δήλωσε ότι η επικοινωνία του με τον δάσκαλο είναι από «συχνή» έως «πολύ συχνή». Το 17,6% των γονέων δήλωσε ότι μόνο «σπάνια» έρχονται σε επικοινωνία με τον δάσκαλο τους παιδιού τους και το 2,9% ότι «δεν υπάρχει καμία επικοινωνία». Και η πλειοψηφία των δασκάλων ειδικής αγωγής από την πλευρά τους απάντησε ότι επικοινωνεί με τους γονείς «συχνά» έως «πολύ συχνά». Παρόλα αυτά η διαφορά ανάμεσα στις δύο ομάδες είναι εμφανής. Το 55,9% των γονέων χαρακτηρίζει την επικοινωνία με τους δασκάλους «πολύ συχνή», ενώ μόνο το 29,4% των δασκάλων συμμερίζεται αυτήν την άποψη.

Η διαφορά αυτή δείχνει ότι οι δάσκαλοι έχουν διαφορετική γνώμη σχετικά με την συχνότητα σε σχέση με τους γονείς. Θα μπορούσαν οι γονείς με την απάντηση «πολύ συχνά» να εννοούν κάτι διαφορετικό από τους δασκάλους, οι οποίοι με την σειρά τους διευκρινίζουν τον όρο με άλλο τρόπο ποιοτικά. Ίσως οι δάσκαλοι να εύχονταν οι επαφές με τους γονείς να ήταν συχνότερες ή εντατικότερες, ώστε να μπορέσουν να δώσουν μία ανάλογη απάντηση με τους γονείς.

Γράφημα 1: Συχνότητα της επικοινωνίας

$$N(\Delta\sigma\kappa\alpha\lambda\omicron\iota)=34,$$

$$N(\Gamma\omicron\nu\epsilon\acute{\iota}\varsigma)=34$$

Συνολικά εκτιμήθηκε θετικά και η ποιότητα της επικοινωνίας των δύο ομάδων. Η πλειοψηφία των γονέων είναι πολύ ικανοποιημένη. Το 35,3% εκτιμάει την επικοινωνία με τους δασκάλους ως «πολύ καλή» και το 44,1% ως «ικανοποιητική». Μόνο το 8,9% θεωρεί την επικοινωνία «κακή» και 11,8% απάντησε ότι δεν υπάρχει καμία επικοινωνία. Μόνο το 17,6% των δασκάλων συμφωνεί ότι η επικοινωνία με τους γονείς είναι «πολύ καλή». Η πλειοψηφία των δασκάλων βρίσκει αυτήν την επικοινωνία απλώς «ικανοποιητική». 14,7% των δασκάλων βρίσκει την επικοινωνία «κακή» και το 5,9% δηλώνει ότι δεν υπάρχει απολύτως καμία επικοινωνία.

Γράφημα 2: Ποιότητα της επικοινωνίας

$N(\text{Δάσκαλοι})=34, N(\text{Γονείς})=34$

Η ανταλλαγή πληροφοριών και παροτρύνσεων αποτελεί για τους γονείς έναν σημαντικό παράγοντα της συνεργασίας τους με τους δασκάλους. Ερευνήθηκε, λοιπόν, κατά πόσο γνωρίζουν οι γονείς το εκπαιδευτικό πρόγραμμα των παιδιών τους και αν υπάρχει ανταλλαγή πληροφοριών και παροτρύνσεων.

Οι γονείς ρωτήθηκαν κατά πόσο λάμβαναν παροτρύνσεις και συμβουλές από τους δασκάλους και εάν οι δικές τους παροτρύνσεις λαμβάνονταν από τους δασκάλους υπόψη. Το 58,8% των ερωτηθέντων γονέων δήλωσε ότι δεν λαμβάνει καθόλου παροτρύνσεις και συμβουλές. Οι δάσκαλοι από την πλευρά τους ρωτήθηκαν εάν παρέχουν παροτρύνσεις/ συμβουλές στους γονείς. Το 41,2% των δασκάλων απάντησε θετικά στην ερώτησή αυτή. Η απάντηση αυτή των δασκάλων έρχεται σε απόλυτη ταύτιση με την απάντηση των γονέων. Το 47,1% έδωσε αρνητική απάντηση και το 11,8% εξήγησε ότι συμβαίνει περιστασιακά, μερικές φορές, όπως για παράδειγμα όταν οι γονείς το ζητάνε.

Γράφημα 3: Λαμβάνουν οι γονείς παροτρύνσεις/ συμβουλές από τους δασκάλους;

$N(\text{Δάσκαλοι})=34, N(\text{Γονείς})=34$

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, οι γονείς σε μεγάλο ποσοστό (41,2%) δεν γνώριζαν το εκπαιδευτικό πρόγραμμα των παιδιών τους. Το 11,8% δήλωσε ότι δεν υπάρχει καθόλου εκπαιδευτικό πρόγραμμα και μόνο το 47,1% των γονέων έδωσε θετική απάντηση.

Γράφημα 4: Ενημερώνονται οι γονείς για το εκπαιδευτικό πρόγραμμα των παιδιών τους;

$N(\text{Γονείς})=34$

Επιπλέον, ζητήθηκε από τους γονείς να κρίνουν, εάν οι παροτρύνσεις και οι συμβουλές τους λαμβάνονταν σοβαρά υπόψη από τους δασκάλους. Το 47,1% των γονέων θεωρεί ότι οι δάσκαλοι των παιδιών τους λαμβάνουν τις παροτρύνσεις/ συμβουλές τους σοβαρά υπόψη. 32,8% των γονέων δεν δίνουν στους δασκάλους καθόλου συμβουλές για την εκπαίδευση των παιδιών τους. Μόνο 11,8% των γονέων θεωρεί ότι οι δάσκαλοι δεν λαμβάνουν σοβαρά τις παροτρύνσεις/ συμβουλές τους. Ένα εξ' αυτών αναφέρει χαρακτηριστικά: *«θεωρώ ότι ο δάσκαλος δεν είναι καλά εκπαιδευμένος και δεν έχει καθόλου υπομονή»* (γονέας N.17, 5). Από τα λεγόμενα του γονέα βγαίνει το συμπέρασμα ότι θεωρεί ότι ο δάσκαλος του παιδιού δεν είναι επαρκώς καταρτισμένος και άρα ανέτοιμος να στηρίζει και εκπαιδεύσει σωστά το παιδί του, ακόμα και αν πρέπει να ανταλλάσουν πληροφορίες και παροτρύνσεις.

Ακόμη, ζητήθηκε από τους δασκάλους να κρίνουν σε ποιο βαθμό θα ήθελαν την ενεργή συμμετοχή των γονέων στο σχολείο. Το 32,4% των δασκάλων ενυψείται μιά τέτοια συμμετοχή των γονέων. Το 14,7% των δασκάλων δεν θέλει καμία ανάμειξη των γονέων αλλά μία καλή και ουσιαστική συνεργασία μαζί τους. 26,5% των δασκάλων δεν θα ήθελαν κάτι τέτοιο ενώ 26,5% θεωρούν ότι χρειάζεται η ενεργή συμμετοχή των γονέων αλλά μόνο υπό προϋποθέσεις. Οι δάσκαλοι αυτοί είναι της άποψης ότι οι γονείς πρέπει να συμμετέχουν τόσο, όσο οι ίδιοι (οι δάσκαλοι) κρίνουν αναγκαίο.

Γράφημα 5: Θα έπρεπε οι γονείς να συνεισφέρουν ενεργά στο σχολείο;

$N(\text{Δάσκαλοι})=34$

Στην ερώτηση, αν οι γονείς αναμένουν από τους δασκάλους να αναλάβουν εργασίες, που θα έπρεπε ουσιαστικά να αναλάβουν οι ίδιοι, απάντησε αρνητικά το 67,6%. Μόνο το 23,5% των ερωτηθέντων δασκάλων έδωσε θετική απάντηση. Αυτό σημαίνει ότι οι συγκεκριμένοι δάσκαλοι δεν νιώθουν άνετα με την πραγματοποίηση από μέρους τους κάποιων εργασιών και νιώθουν ότι αναλαμβάνουν περισσότερες ευθύνες από ότι θα έπρεπε. Αυτό μπορεί να οδηγήσει στην δυσαρέσκεια των δασκάλων, καθώς θεωρούν ότι δεν ασχολούνται με τις κύριες υποχρεώσεις τους ή με την εργασία για την οποία έχουν εκπαιδευτεί γιατί σπαταλάνε χρόνο σε άσκοπες για τους ίδιους δραστηριότητες. Σύμφωνα με τους δασκάλους οι εργασίες αυτές αφορούν κυρίως τον τομέα της ατομικής υγιεινής.

Γράφημα 6: Αναμένουν οι γονείς να αναλάβουν οι δάσκαλοι εργασίες, τις οποίες θα έπρεπε ουσιαστικά να αναλάβουν οι ίδιοι;

N(Δάσκαλοι)=34

Οι περισσότεροι δάσκαλοι δεν έχουν καμία ιδιαίτερα εντατική επαφή με τους γονείς παιδιών με βαριές αναπηρίες και δεν υπάρχει στενή συνεργασία μεταξύ τους. Σίγουρα πάντως δεν είναι εντατικότερη σε σχέση με την συνεργασία τους με τους γονείς παιδιών με πιο ελαφριές αναπηρίες. Στην ερώτηση, αν η συνεργασία με τους γονείς των μαθητών με βαριές αναπηρίες είναι εντατικότερη σε σύγκριση με την συνεργασία με τους γονείς άλλων μαθητών, απάντησε αρνητικά το 70,6%. Μόνο 14,7% των ερωτηθέντων δασκάλων έδωσε θετική απάντηση ενώ το υπόλοιπο 14,7% δήλωσε ότι μία τέτοια συνεργασία εξαρτάται από τους γονείς. Οι απαντήσεις αυτές συμφωνούν με την βιβλιογραφία, όπου περιγράφεται ότι οι γονείς μπορεί να γίνουν πιεστικοί. Σύμφωνα με τον Klaub (2005), οι γονείς λειτουργούν υποστηρικτικά. Όταν, όμως, έχουν προτάσεις και ιδέες για το περιεχόμενο της εκπαίδευσης των παιδιών τους, μετατρέπονται σε πρόβλημα (βλ. Klaub et al. 2005, 275). Παρόλα αυτά η στενή συνεργασία διαδραματίζει ουσιαστικό ρόλο και μπορεί να βοηθήσει τους δασκάλους σε μεγάλο βαθμό, καθώς το σχολείο έχει αναλάβει τα τελευταία χρόνια εργασίες που μέχρι πρότινος επωμίζονταν μόνο οι γονείς.

Γράφημα 7: Είναι η συνεργασία με τους γονείς των μαθητών με βαριές αναπηρίες εντατικότερη σε σύγκριση με την συνεργασία με άλλους γονείς;

N(Δάσκαλοι)=34

Σύνοψη και σχόλιο

Η συνεργασία ανάμεσα σε γονείς και δασκάλους ειδικής αγωγής δεν έχει αναπτυχθεί επαρκώς στην Ελλάδα. Για το λόγο αυτό η παρούσα έρευνα επικεντρώθηκε στην συνεργασία των δύο αυτών ομάδων. Η επικοινωνία ανάμεσα σε σχολείο και οικογένεια συνολικά εκτιμήθηκε θετικά από την πλευρά των γονέων. Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας επικυρώνουν μία συνειδητή επικοινωνία και ανταλλαγή πληροφοριών ανάμεσα σε γονείς και δασκάλους. Η ανταλλαγή πληροφοριών και γνώσεων θα μπορούσε να βοηθήσει την εκπαίδευση των μαθητών με βαριές αναπηρίες. Φαίνεται ότι οι προσεγγίσεις και οι προσπάθειες και από τις δύο πλευρές και με τη βοήθεια του υπάρχοντος νομικού πλαισίου για την προώθηση της ενεργούς συμμετοχής των γονέων στην εκπαιδευτική διαδικασία και για μία καλύτερη και επιτυχημένη συνεργασία μπορούν να καθιερωθούν. Αυτό θα μπορούσε να έχει θετικές επιδράσεις και στην συνολική κατάσταση της ειδικής αγωγής στην Ελλάδα.

Οι δάσκαλοι ειδικής αγωγής φαίνεται να θέλουν την συνεργασία με τους γονείς και θεωρούν ότι υπάρχει χώρος στο σχολείο και για αυτούς. Από τις απαντήσεις των δασκάλων δεν φαίνεται να υπάρχει πρόβλημα στις σχέσεις τους με τους γονείς.

Εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι δεν υπάρχει εντατικότερη συνεργασία ανάμεσα στους δασκάλους ειδικής αγωγής και τους γονείς μαθητών με βαριές αναπηρίες σε σύγκριση με τους γονείς μαθητών με πιο ελαφριές αναπηρίες. Οι γονείς και οι δάσκαλοι αυτών των μαθητών αντιμετωπίζουν πολλά και διαφορετικά προβλήματα όσον αφορά την εκπαίδευσή τους, λόγω των πολλών δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι μαθητές με βαριές αναπηρίες σε πολλούς και διαφορετικούς τομείς της ζωής και της καθημερινότητάς τους. Μία εντατική συνεργασία θα βοηθούσε και τις δύο ομάδες να μπορέσουν να προσφέρουν στα παιδιά με βαριές αναπηρίες ό, τι χρειάζονται στο σπίτι και στο σχολείο.

Συνολικά εκτιμάται ότι :

- η πλειοψηφία των γονέων ήταν ευχαριστημένη με την συχνότητα και ποιότητα της επικοινωνίας τους με τους δασκάλους των παιδιών τους,
- η επικοινωνία αυτή δεν είναι πάντα ουσιαστική ή παραγωγική και δεν μπορεί πάντα να χαρακτηριστεί ως «συνεργασία»,
- η ανταλλαγή πληροφοριών και συμβουλών είναι ουσιαστική και μπορεί να βοηθήσει και την πορεία των μαθητών,
- αν οι γονείς συμπεριληφθούν στην εκπαιδευτική διαδικασία, η συνεργασία με τους δασκάλους των παιδιών τους θα είναι καλύτερη και αποδοτικότερη.

Τέλος, οι γονείς παιδιών με βαριές αναπηρίες και οι δάσκαλοι ειδικής αγωγής θα πρέπει να επενδύσουν πιο ουσιαστικά και οργανωμένα στη μεταξύ τους συνεργασία. Η εκπαίδευση αποτελεί μία διαρκή διαδικασία. Αυτό σημαίνει ότι η ειδική αγωγή θα πρέπει να πάρει πρωτοβουλίες για την υποστήριξη και εκπαίδευση των γονέων, ώστε να μπορέσουν οι γονείς να στηρίξουν τα παιδιά τους και το δύσκολο έργο των δασκάλων. Το σχολείο θα πρέπει να βελτιώσει τις παροχές που αφορούν την πληροφόρηση, την συμβουλευτική και την υποστήριξη των γονέων.

Βιβλιογραφία

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2004). Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών για Μαθητές με Βαριά Νοητική Καθυστέρηση,

Τσιμπιδάκη, Α. (2007). Παιδί με ειδικές ανάγκες, οικογένεια και σχολείο. Μια σχέση σε αλληλεπίδραση. Αθήνα,

Fröhlich A.; Heinen N.; Klauß T., Lamers W. (Hgg.) (2011). Schwere und mehrfache Behinderung –interdisziplinär. Oberhausen

Klauß, T. (2005). Zusammenarbeit zwischen Fachleuten und Eltern mit schwer behinderten Töchtern und Söhnen (unter besonderer Berücksichtigung des Erwachsenenalters), Marburg

Klauß, T. et al. (2005). Die Teilhabe von Kindern mit schwerer und mehrfacher Behinderung an der schulischen Bildung – eine empirische Erhebung. Heidelberg